

Juraj Jurášek: *Perspektivy vstupu Turecka do Európskej únie. Český pohľad.* FHS UK, Praha 2013, 45 s.

Problematika vstupu Turecka do EU patří mezi dlouhodobě veřejně diskutovaná témata, vyvolává pozornost médií i akademických pracovníků, a to i v relativně odtažitě České republice. Autor předložené bakalářské práce rozhodně není prvním, kdo by se jí „hlouběji“ zabýval (ač to tvrdí na s. 23), ale to v žádném případě nepovažuji za nedostatek. Nedostatkem je jen to, že se podrobněji neseznámil s existující literaturou na toto téma, především časopiseckou a se studii ve sbornících (tyto typy textů v seznamu použité literatury prakticky absentují, nebo jsou nesprávně citovány jako internetové zdroje), zarážející je v této souvislosti i neznalost několika (!) bakalářských a diplomních prací na toto téma, obhájených na půdě FHS UK.

Vlastní práce je rozdělena na dvě části, z nichž první představuje kontextuální (spíše než „teoretické“) uvedení do problematiky. Skládá se ze základního popisu vývoje Evropské unie, respektive toho co jí předcházelo, a moderní westernizace Turecka, dále z diskuse sporných bodů dosud bránících připojení Turecka k EU, a konečně z krátkého shrnutí postojů Turků i Evropanů k této otázce, jež je čerpáno ze sekundární literatury. Celý výklad má příkladnou logickou strukturu, působí promyšleným dojmem a na úrovni bakalářské práce je zpracován výjimečně pečlivě, proto lze dílčí informační nedostatky snadno přehlédnout. Zásadněji sporných je jen několik míst:

- Hovoří-li autor v kontextu vzniku moderního Turecka o kurckém nacionalismu (s. 7), neměl by zapomínat na nacionalismus turecký, který ostatně dodnes stojí v základu tureckého sebepojetí. Bylo by také vhodné zmínit, že turecký nacionalismus vedl k faktickým genocidám Kurdů a Arménů (byť je autor uvádí v jiných souvislostech později);
- V souvislosti se vstupem Turecka do mezinárodních/evropských organizací (s. 9) by bylo vhodné uvést i „vnější“, mezinárodněpolitické důvody. Radu kroků, včetně úvah o vstupu Turecka do (budoucí) EU lze vysvětlit studenou válkou, po jejímž skončení zájem Západu o Turecko rapidně poklesl.
- Kapitola o sporných bodech vstupu Turecka do EU (s. 11-19) sice z většiny staví na oficiálních proklamacích představitelů EU, případně některých členských států, avšak právě proto nevystihuje to hlavní: kulturní a zejména náboženskou odlišnost převážně muslimského Turecka od sekularistické či postkřesťanské Evropy. Právě to měl na mysli Giscard d'Estaing, když prohlásil, že Turecko „není evropská země“ (a nikdy nebude), přičemž jeho názor i přes okamžitou distanci představitelů EU nepochybně sdílí většina Evropanů. Tento problém, o kterém se vůbec nejedná, je přitom zcela zásadní – stejně jako (v práci rovněž absentující) zdůvodnění podpory evropské integrace ze strany tureckých islamistů, zatímco současní kemalisté jsou spíše proti ní.
- Jako nedostatečné se mi jeví rovněž zhodnocení mediální prezentace „turecké otázky“ v ČR (s. 23-26).

Praktickou část práce tvoří sekundární analýza dat z ČSDA, jejímž cílem je odhalit, zda věk, vzdělání a politická orientace ovlivňují postoje české veřejnosti ke vstupu Turecka do EU. Ačkoli je i tato část velmi dobře strukturována a vůči vlastní analýze (frekvenční analýza a ANOVA) nemám námitek, jako celek je nepřijatelná ze dvou důvodů:

- (1.) Autor vytrvale hovoří o vlastním výzkumu, ačkoli ve skutečnosti provedl sekundární analýzu již existujících dat. Proti samotnému provedení sekundární analýzy, respektive proti tomu, aby jejím prostřednictvím byly zodpovězeny výzkumné otázky, nemám samozřejmě výhrady – to je v daném případě náležitý postup. Neměl

by ale být „maskován“ diskusí o „vlastním“ výzkumu a naopak výzkumný soubor by měl být plně představen a měla by být provedena kritika dat. Informovaný čtenář sice pozná, že se jedná o jeden z omnibusových výzkumů CVVM, v práci to ale vůbec není uvedeno, chybí rovněž datum provedení výzkumu, není diskutována (ne)náležitost kvótního výběru respondentů (s. 30).

- (2.) Za nepřipustné zjednodušení považuji také analytické zpracování pouze jediného šetření, ačkoli je jich k dispozici víc. Vzhledem k tomu, že v práci nejsou použity náročnější analytické metody (což není výtka, pouze konstatování), její výpovědní hodnota by měla být rozšířena právě využitím většího množství datových zdrojů a jejich porovnáním.

Tak, jak je analýza provedena, lze s ní a s jejími závěry vyslovit souhlas; nejasná, respektive nezdůvodněná zůstává jen arbitrárně zvolená věková hranice respondentů v případě testování hypotézy o závislosti na věku.

Práce je výjimečně kvalitně zpracována i po formální stránce. Kromě již zmiňovaných několika problematických bibliografických údajů jsem zaznamenal jen dvě drobné faktografické chyby, „Maršalův plán“ (s. 3) a „Sociovedný ústav ČR“ (s. 30).

* * *

Bakalářská práce J. Juráška je v řadě ohledů příkladnou. Autor svůj výklad logicky strukturoval, ve většině případů dokázal vybrat a uspokojivě prezentovat relevantní informace, dopustil se jen drobných formálních chyb. Přesto jeho práce nemůže být podle mého názoru hodnocena jako výborná, a to jednak proto, že naprosto nepřipustným způsobem prezentoval datové zdroje použité pro vlastní analýzu, a za druhé z toho důvodu, že v analytické části práce řešil příliš malý/jednoduchý problém, neodpovídající jiným srovnatelným pracím aspirujícím na nejvyšší hodnocení. Buď měl zvolit komparaci sekundárních analýz několika existujících výzkumů, nebo provést složitější analýzy, které by umožnily odpovědět na širší paletu výzkumných otázek. Za stávající situace práci **doporučuji k obhajobě**, hodnotím nicméně jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 15. července 2013

Doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD.